

Nevzdávajte sa svojich práv! Retain your rights!

Zachovanie autorských práv a otvorené licencie – glosár

Zachovanie autorských práv

VŠETKY PRÁVA VYHRADENÉ

Je to štandardný stav diela, ktorý znamená, že autor si ponecháva všetky práva na používanie svojho diela, a každý ho musí požiadať o povolenie na opätovné použitie okrem použití stanovených ako výnimky a obmedzenia alebo primerané použitie (*fair use*)* podľa platného autorského zákona. Ide o štandardný stav v prípade absencie právneho upozornenia alebo podmienok používania.

AUTORSKÝ DODATOK

Dodatok k publikačnej zmluve, ktorý k nej môžu autori pripojiť, obsahujúci podmienky zverejnenia, ktoré nie sú zahrnuté v pôvodnej zmluve, napríklad zachovanie určitých autorských práv na dielo.

AUTORSKÉ PRÁVO

Právny režim, ktorý chráni tvorivé výsledky duševnej činnosti autorov, ako sú literárne, umelecké, hudobné alebo iné autorské diela, pričom autorom umožňuje rozhodovať o tom, ako sa ich diela používajú a rozširujú.

PREVOD AUTORSKÝCH PRÁV

Dokument, v ktorom pôvodný nositeľ autorských práv udelí niektoré alebo všetky práva na dielo osobe alebo subjektu, ktorý sa tak stane novým nositeľom práv.**

PRÁVO NA ROZŠIROVANIE DIELA

Právo sprístupniť dielo verejnosti prostredníctvom jeho kópií na hmotnom médiu.

PRÁVO NA VYUŽITIE DIELA

Výhradné práva patriace autorovi na rozhodovanie o tom, ako dielo používať, vrátane, ale nie výlučne, rozmnožovania, rozširovania a sprístupňovania a vytvárania odvodených diel.

PRÁVO NA PRVÉ ZVEREJNENIE

Výhradné právo vydavateľa prvýkrát zverejniť dielo.

INŠTITUCIONÁLNA POLITIKA ZACHOVANIA PRÁV

Stanovenie postupu zachovania dostatočných práv na akademické diela zamestnancov inštitúcie s cieľom okamžite umožniť sprístupnenie a opätovné použitie diela.

PRÁVO NA SPRÍSTUPŇOVANIE DIELA VEREJNOSTI

Právo sprístupniť dielo verejnosti bez potreby šírenia jeho kópií na hmotnom médiu.

PRÁVO NA VYHOTOVENIE ROZMNOŽENINY DIELA

Právo na vyhotovenie kópií (rozmnoženín) diela.

ZACHOVANIE AUTORSKÝCH PRÁV (RIGHTS RETENTION)

Opatrenie na zachovanie dostatočných autorských práv na vedecké diela, aby sa mohli voľne sprístupniť a opätovne používať, pokiaľ možno okamžite.

SEKUNDÁRNE PUBLIKAČNÉ PRÁVA

Právo opätovne zverejniť dielo na inom mieste okamžite alebo po nejakom čase po jeho prvom publikovaní. Toto právo, ktoré je súčasťou legislatívy niektorých štátov Európy, sa priznáva autorom, keď publikujú výsledky výskumu financovaného z verejných prostriedkov, bez ohľadu na zmluvu alebo dohodu o prevode práv, ktorú podpísali s vydavateľom.

Nevzdávajte sa svojich práv!

Retain your rights!

Zachovanie autorských práv a otvorené licencie – glosár

Verejné licencie (open licensing)

UVEDENIA AUTORA (ATTRIBUTION)

Na vyhotovenie rozmnoženiny alebo verejné sprístupňovanie obsahu cudzieho diela sa vzťahuje podmienka správneho uvedenia pôvodného autora, v niektorých licenciách, napríklad licenciách CC, sa takéto uvedenie autorstva rozširuje aj na ďalšie osoby takto označené.

LICENCIE CREATIVE COMMONS (CC)

Súbor verejných licencií*, ktorými sa udeľujú práva na základe určitých podmienok a požiadaviek, v závislosti od prvkov konkrétnej licencie.

ODVODENÉ DIELA

Nové diela vychádzajúce z existujúcich diel alebo od nich odvodené.

VÝHRADNÁ LICENCIA

Licencia, ktorou sa udeľia práva nejakej osobe alebo subjektu a ktorá bráni autorovi udeliť podobné práva iným a môže obmedziť autora vo voľnom používaní svojho vlastného diela.

NEVÝHRADNÁ LICENCIA

Licencia, ktorou sa udeľia práva nejakej osobe alebo entite na použitie diela, ale ktorá nebráni udeliť rovnaké práva zároveň viacerým osobám/subjektom.

VEREJNÁ LICENCIA

Právny text, ktorý môžu nositelia autorských práv použiť na udelenie práv verejnosti na používanie svojich diel nad rámec toho, čo štandardne povoľuje platný autorský zákon.

VEREJNÁ SFÉRA (PUBLIC DOMAIN)

Stav, kedy diela nepodliehajú ochrane autorského práva a sú voľne dostupné každému na použitie, adaptovanie alebo rozširovanie a sprístupňovanie bez nutnosti získať povolenie.**

ROVNAKÉ ŠÍRENIE (SHARE ALIKE)

Prvok určitých licencií Creative Commons, ktorý vyžaduje, aby sa odvodené diela šírili pod rovnakou alebo kompatibilnou licenciou.

Projekt Retain: <https://sparceurope.org/project-retain/>

*Pozn. prekl.: V anglicky hovoriacich krajinách sa používa termín *open licencing/open licenses*, v slovenskom prostredí sa používa termín verejná licencia, ktorá je definovaná v autorskom zákone č. 185/2015 Z. z. v § 76.

**Pozn. Prekl.: *Public domain* je pojem z anglosaského právneho systému a označuje diela, ktoré nepodliehajú autorským právam a majú postavenie verejného vlastníctva. Ide o súbor verejne dostupných materiálov, ktoré môžu poslúžiť na pestovanie novej kreativity a tvorbu nových poznatkov. Preklad termínu v slovenčine nie je ustálený, používajú sa alternatívy *public domain*, verejná sféra, verejná doména. (Preklad vzdelávacieho materiálu organizácie Creative Commons do slovenčiny, str. 33. 2023. (<https://zenodo.org/records/8344376>))